

**Nr 81. Interpellation av Agneta Erikson (S) om underentreprenörer vid Uppsala kommuns upphandlingar
KSN-2013-0386**

Kommunfullmäktige

Interpellation

Under senaste tiden har det i många sammanhang uppmärksamats att det i Sverige finns en del av arbetsmarknaden som fungerar efter andra regler än vi är vana vid. Man kan säga att det finns en "C-arbetsmarknad" där det råder andra förhållanden än vi förväntar oss.

Det kan gälla företag som inte har kollektivavtal och låga lönenivåer, bemanningsföretag som har många timanställda utan anställningstrygghet, men också oseriösa företag som anlitar svart arbetskraft och som inte följer gällande lagstiftning vad gäller arbetstider och arbetsmiljö. I värsta fall finns en koppling till organiserad brottslighet. En utförlig beskrivning av fenomenet finns i Rebecka Bolins bok "De Osynliga".

Uppsala kommun har under den senaste mandatperioden upphandlat allt större del av kommunens verksamhet, som därigenom sköts av privata företag. I Uppsala kommuns upphandlingspolicy talas det ingenstans om kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande förhållanden.

Jag förutsätter dock att det bara tecknas avtal med företag som är seriösa och betalar sina avgifter och skatter enligt LOU kap 10 och 11. Lagen säger emellertid ingenting om kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande förhållanden.

Företag som anlitas av kommunen kan ju dock i sin tur anlita underentreprenörer, som i sin tur anlitar underentreprenörer osv. Dessa blir kanske inte alltid lika hårt kontrollerade. Som exempel kan nämnas utbyggnaden av Fyrishov där det upptäckts två stycken byggföretag utan kollektivavtal. I Malmö tillämpar man däremot ett system som kallas Vita jobb som är ett samarbete med ett antal fackföreningar, som syftar

till att kommunen bara ska anlita seriösa underleverantörer.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga kommunstyrelsens ordförande Fredrik Ahlstedt (M) följande:

- Hur säkerställer Uppsala kommun att oseriösa underentreprenörer inte anlitas vid kommunens upphandlingar.
- Görs någon rimlighetsberäkning av priset, vid lägstaprisupphandlingar, så att det är troligt att arbetet kan utföras till avtalsenliga löner?
- Vem anser du har ansvar för att säkerställa att de anställda verkligen får kollektivavtalsliknande förhållande om kollektivavtal saknas?
- Finns det någon uppföljning av dessa områden och hur görs den i så fall?

2013-02-18

*Agneta Eriksson (S)
Ledamot kommunfullmäktige*

Svar:

Hur säkerställer Uppsala kommun att oseriösa underentreprenörer inte anlitas vid kommunens upphandlingar?

Vid all upphandling ställs krav på leverantörer att de ska ha en korrekt tillämpning av de lagar och regler som gäller för företag som verkar på den svenska marknaden. Kraven handlar dels om företagets kompetens och kapacitet för efterfrågade uppdrag men även hur företaget uppträder i relation till skattelagstiftning. Med stöd från skatteverket och kreditvärderingsinstitut görs en fortlöpande uppföljning av bolagen avseende sådant som F-skatte-registrering, momsbetalningar, arbetsgivaravgifter, källskatteuppbörd samt kontroll av finansiell ställning. Vad beträffar underleverantörer så föreskrivs att leverantören svarar för underleverantören såsom för eget arbete. Alla underleverantörer ska redovisas i anbud. Byte av underleverantörer skall godkännas av kommunen och motsvarande kontroll görs då av den nya leverantören som av huvudleverantören.

Uppsala kommun kan bli ännu bättre när det gäller intern uppföljning kopplat till verksamheternas upphandlingar. Detta för att ännu bättre kontrollera att ingångna avtal hålls, men också för att undvika oseriösa aktörer som dubbel-, luft- eller överdebiterar. Just nu pågår ett arbete med att se över nuvarande upphandlingspolicy för att utveckla kommunens kompetens, rutiner och styrning i dessa delar. Att utveckla och förbättra den interna styrningen och ledningen är ett arbete som aldrig får avstanna.

Görs någon rimlighetsberäkning av priset, vid lägstaprisupphandlingar, så att det är troligt att arbetet kan utföras till avtalsenliga löner?

Ja. När kommunen får ett anbud med mycket lågt pris, eller ett pris som kraftigt avviker från övriga anbud, görs som regel en kontroll av vad orsaken till detta är. Enligt LOU får en anbudsgivare uteslutas från upphandlingen på grund av onormalt lågt pris, men först efter att kommunen begärt en skriftlig förklaring till det låga priset, utan att ha fått ett tillfredsställande svar. Det är mycket viktigt för kommunen att säkra en leverantörs förutsättningar att fullfölja ingångna avtal på ett korrekt sätt. Om ett företag går i konkurs eller bryter ingånget avtal innebär det merarbete för kommunen som är både kostnadsdrivande och påverkar verksamheterna negativt.

Vem anser du har ansvar för att säkerställa att de anställda verkligen får kollektivavtalsliknande förhållande om kollektivavtal saknas?

Vid all upphandling krävs leverantören utifrån att de ska ha en korrekt tillämpning av de lagar och regler som gäller för företag som verkar på den svenska marknaden. Utgångspunkten enligt LOU är att anbudsgivare ska följa de arbetsvillkor som gäller där kontraktet ska utföras. Enligt gällande rätt är det dock inte tillåtet att i samband med offentlig upphandling begära att en leverantör är bunden av eller tecknar kollektivavtal. Kommunala verksamheter skall dock kontrollera att de företag som utför tjänster på kommunala verksamheters uppdrag håller ingångna avtal. Detta arbete sker i nära samverkan med skatteverket och inte sällan med fackliga organisationer. Sanktioner vidtas gentemot leverantörer som inte håller ingångna

avtal eller bryter mot regler på svensk arbetsmarknad.

Finns det någon uppföljning av dessa områden och hur görs den i så fall?

Jag bedömer att kommunala verksamheter arbetar mycket seriöst i dessa frågor. Tekniska IT-stöd och andra tjänster utvecklas och förfinas och kommunen kan genom att utnyttja dessa uppnå en högre grad av kvalitetssäkrade kontroller. Ett bra samarbete med de fackliga organisationerna ser jag som självklart. Till det hör att visa öppenhet kring vilka entreprenörer som anlitas så att även fackförbunden kan kontrollera att dessa företag utför tjänster av hög kvalitet och tillämpar de regler som gäller på svensk arbetsmarknad. Uppföljningen kan alltid bli ännu bättre och utvecklas hela tiden.

Genom mina kontakter med företag i Sverige och Uppsala vet jag att de allra flesta företag agerar seriöst och levererar tjänster och varor av hög kvalitet. Det finns ingen anledning att generellt utgå ifrån att entreprenörer och underleverantörer har illvilliga syften.

Fredrik Ahlstedt (M)

Kommunstyrelsens ordförande